

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. lapkričio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Prekių ženklai — Direktyva 2008/95/EB — 7 straipsnio 2 dalis — Farmacijos produktai — Paralelinis importas — Rinkų padalijimas — Būtinumas perpakuoti prekių ženklu pažymėtą prekę — Farmacijos produktas, kurį prekių ženklo savininkas tiekia eksporto rinkai ir importo rinkai tokiose pačiose pakuotėse“

Byloje C-297/15

dėl *Sø- og Handelsretten* (Jūrų ir prekybos bylų teismas, Danija) 2015 m. birželio 10 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. birželio 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ferring Lægemedler A/S, veikianti *Ferring BV* vardu,

prieš

Orifarm A/S

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça (pranešėjas), teisėjai M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits ir F. Biltgen,

generalinis advokatas M. Wathelet,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Ferring Lægemedler A/S*, veikiančios *Ferring BV* vardu, atstovaujamos *advokat* T. Ryhl,

— *Orifarm A/S*, atstovaujamos *advokat* K. Jensen,

— Europos Komisijos, atstovaujamos H. Støvlbæk, T. Scharf ir J. Samnadda,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: danų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/95/EB valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 299, 2008, p. 25) 7 straipsnio 2 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Ferring Lægemidler A/S*, veikiančios *Ferring BV* vardu (toliau – *Ferring*), ir *Orifarm A/S* ginčą dėl *Ferring* protesto dėl prekybos Danijoje vienu iš jos pagamintų vaistų, kurį *Orifarm* paraleliai importavo iš Norvegijos ir perpakavo.

Teisinis pagrindas

Europos ekonominės erdvės susitarimas

- 3 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo (OL L 1, 1994, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 52 t., p. 3, toliau – EEE susitarimas) 13 straipsnio turinys analogiškas SESV 36 straipsniui.
- 4 2009 m. gruodžio 4 d. EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 146/2009, kuriuo iš dalies keičiamas EEE susitarimo XVII priedas (Intelektinė nuosavybė) (OL L 62, 2010, p. 43), Direktyva 2008/95 buvo įtraukta į EEE susitarimą.

Sajungos teisė

- 5 Direktyvos 2008/95 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Prekių ženklas nesuteikia savininkui teisės uždrausti juo ženklini prekes, kurios paties ženklo savininko arba su jo sutikimu buvo su tuo ženklu išleistos į rinką Bendrijoje.

2. 1 dalies nuostatos netaikomos, jeigu savininkas turi teisėtą priežastį nesutikti su tolesniu prekių naudojimu komercinėje veikloje, ypač jei po išleidimo į rinką pasikeitė ar pablogėjo prekių kokybė.“

Danijos teisė

- 6 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *varemærkeloven* (Prekių ženklų įstatymas), kuriuo į Danijos teisę perkelta Direktyva 2008/95, 6 straipsnis iš esmės tapatus Direktyvos 2008/95 7 straipsniui.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 7 *Ferring* prekiauja vaistu, pažymėtu jai priklausančiu prekių ženklu *Klyx*, Danijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Norvegijoje. Visose šiose valstybėse *Klyx* parduodamas identiškais pakuotėmis, t. y. 120 ml ir 240 ml buteliukais ir 1 vieneto ar 10 vienetų pakuotėmis.
- 8 Vykdydama paralelinio importo veiklą, *Orifarm* Norvegijoje įsigyja *Klyx* 10 vienetų dėžutėmis, perpakuoja šią prekę į naujas 1 vieneto pakuotes, jas pakartotinai pažymi prekių ženklu *Klyx* (toliau – ginčijamas perpakavimas) ir prekiauja šia preke Danijos rinkoje.

- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme *Ferring* teigia galinti teisėtai prieštarauti ginčijamam perpakavimui, nes, pirma, jis nebūtinai norint prekiauti lygiagrečiai importuojama preke ir, antra, toks perpakavimas grindžiamas vien importuotojo siekiu gauti komercinės naudos.
- 10 Savo ruožtu *Orifarm* teigia, kad perpakavimas būtinas norint patekti į Danijos rinkos segmentą, kuriame prekiaujama *Klyx*, supakuotu į 1 vieneto dėžutes.
- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog prekių ženklo savininkas negali prieštarauti dėl prekių perpakavimo, jeigu jo protestas prisideda prie rinkų padalijimo. Taip yra tuomet, kai protestas užkerta kelią atlikti perpakavimą, kuris būtinas, kad vaistu galėtų būti prekiaujama importo valstybėje. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar ginčijamą perpakavimą galima laikyti „būtinu“, atsižvelgiant į tai, kad *Klyx* vaistu jau prekiaujama 1 ar 10 vienetų pakuotėmis visose valstybėse EEE susitarimo šalyse, kuriose šis vaistas patiekiamas rinkai, įskaitant valstybes, su kuriomis susijusi pagrindinė byla.
- 12 Šiomis aplinkybėmis *Sø- og Handelsretten* (Jūrų ir prekybos bylų teismas, Danija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Direktyvos 2008/95 7 straipsnio 2 dalis ir susijusi teismų praktika turi būti aiškinama taip, kad prekių ženklo savininkas turi teisę prieštarauti tam, kad paralelinis importuotojas toliau prekiautų vaistu, to importuotojo perpakuoju į naują išorinę pakuotę ir pakartotinai pažymėtu prekių ženklu, esant situacijai, kai prekių ženklo savininkas prekiaavo šiuo vaistu tokio pačio kiekiu ir tokio paties dydžio pakuotėmis visose Europos ekonominės erdvės šalyse, kuriose tas vaistas patiekiamas rinkai?
2. Ar atsakymas į pirmąjį klausimą būtų kitoks, jeigu prekių ženklo savininkas tiek eksporto valstybėje, tiek importo valstybėje prekiaavo vaistu dviem skirtingo dydžio pakuotėmis (10 buteliukų ir 1 buteliuko dėžutėmis), o importuotojas eksporto valstybėje įsigijo 10 buteliukų dėžučių ir, prieš patiekdamas prekes į importo valstybės rinką, perpakavo jas į 1 buteliuko dėžutes ir pakartotinai pažymėjo prekių ženklu?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 13 Savo klausimais, kuriuos tikslinga nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/95 7 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad prekių ženklo savininkas gali prieštarauti tam, kad paralelinis importuotojas toliau prekiautų vaistu, kai minėtas importuotojas tą vaistą perpakuoja į naują pakuotę ir pakartotinai pažymi prekių ženklu.
- 14 Šiuo klausimu primintina, pirma, kad prekių ženklo specialus objektas yra šiuo prekių ženklu pažymėtos prekės kilmės užtikrinimas ir kad trečiojo asmens be savininko leidimo atliktas šios prekės perpakavimas gali sukelti realų pavojų šios kilmės garantijai (pagal analogiją žr. 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-348/04, EU:C:2007:249, 14 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 15 Antra, reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2008/95 7 straipsnio 2 dalį prekių ženklo savininko protestas dėl šiuo prekių ženklu žymimų prekių perpakavimo tiek, kiek juo nukrypstama nuo laisvo prekių judėjimo, negali būti patenkintas, jeigu savininko naudojimas šia teise sudaro paslėptą prekybos tarp valstybių EEE susitarimo šalių apribojimą, kaip tai suprantama pagal šio susitarimo 13 straipsnio antrą sakinį (kiek tai susiję su SESV 36 straipsnio antru sakiniu, pagal analogiją žr. 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-348/04, EU:C:2007:249, 16 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 16 Toks paslėptas apribojimas, kaip jis suprantamas pagal minėtą nuostatą, kyla tuomet, kai prekių ženklo savininko naudojimas savo teise prieštarauti dėl perpakavimo prisideda prie dirbtinio valstybių EEE susitarimo šalių rinkų padalijimo, jeigu perpakuojant nebuvo pažeisti teisėti savininko interesai (kiek tai susiję su SESV 36 straipsnio antru sakiniu, pagal analogiją žr. 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-348/04, EU:C:2007:249, 17 punktą ir 2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Orifarm ir kt.*, C-400/09 ir C-207/10, EU:C:2011:519, 24 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 17 Savininko protestas dėl perpakavimo prisideda prie dirbtinio valstybių EEE susitarimo šalių rinkų padalijimo, kai šis perpakavimas yra būtinas, kad paraleliai importuota preke galėtų būti prekiaujama importo valstybėje (pagal analogiją žr. 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-348/04, EU:C:2007:249, 18 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 18 Kaip matyti iš Teisingumo Teismo praktikos, savininko, kurio teisė į prekių ženklą saugoma valstybėje narėje, teisė prieštarauti dėl prekybos šiuo prekių ženklu pažymėta perpakuota preke turi būti ribojama tik jeigu importuotojo atliktas perpakavimas būtinas siekiant prekiauti šia preke importo valstybėje narėje (pagal analogiją žr. 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Bristol-Myers Squibb ir kt.*, C-427/93, C-429/93 ir C-436/93, EU:C:1996:282, 56 punktą).
- 19 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad prekių ženklo savininkas gali uždrausti pakeitimą, kurią lemia bet koks prekių ženklu pažymėto vaisto perpakavimas, vien dėl savo pobūdžio sukuriantis pakenkimo vaisto originaliai būklei riziką, nebent perpakuoti būtina, kad būtų galima prekiauti paraleliai importuotomis prekėmis, ir taip pat apsaugomi teisėti savininko interesai (pagal analogiją žr. 2002 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-143/00, EU:C:2002:246, 34 punktą ir 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-348/04, EU:C:2007:249, 19 punktą).
- 20 Kalbant konkrečiai apie perpakavimo būtinumo sąlygą, pažymėtina, kad ją reikia nagrinėti atsižvelgiant į prekybos importo valstybėje metu buvusias aplinkybes, objektyviai nulėmusias perpakavimo būtinumą, kad paralelinis importuotojas galėtų prekiauti šiuo vaistu šioje valstybėje. Prekių ženklo savininko protestas dėl perpakavimo nėra pagrįstas, jei juo importuotai prekei kliudoma faktiškai patekti į importo rinką (pagal analogiją žr. 1999 m. spalio 12 d. Sprendimo *Upjohn*, C-379/97, EU:C:1999:494, 43 punktą ir 2002 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-143/00, EU:C:2002:246, 46 punktą).
- 21 Kalbant konkrečiai, pirmiausia pažymėtina, kad prekių ženklo savininkas negali prieštarauti dėl prekės perpakavimo, jeigu tokio dydžio pakuote, kokią šis savininkas naudoja valstybėje EEE susitarimo šalyje, kurioje importuotojas įsigijo šią prekę, negali būti prekiaujama importo valstybėje dėl to, kad, be kita ko, pagal jos teisės aktus ar atitinkamą nacionalinę praktiką leidžiamos tik tam tikro dydžio pakuotės, pagal sveikatos draudimo taisykles nuo pakuotės dydžio priklauso gydymo išlaidų kompensavimas arba nusistovėjusi vaistų skyrimo praktika grindžiama, be kita ko, profesinių organizacijų ir sveikatos draudimo įstaigų rekomendacijomis dėl standartinių pakuočių dydžių (pagal analogiją žr. 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Bristol-Myers Squibb ir kt.*, C-427/93, C-429/93 ir C-436/93, EU:C:1996:282, 53 punktą).
- 22 Toliau, kai, remiantis importo valstybėje narėje galiojančiomis taisyklėmis ir praktika, prekių ženklo savininkas toje valstybėje naudoja kelias skirtingo dydžio pakuotes, konstatavimo, kad vieno iš šių dydžių pakuotėmis taip pat prekiaujama ir eksporto valstybėje EEE susitarimo šalyje, nepakanka, kad būtų pateisinta išvada, jog perpakavimas nėra būtinas. Iš tiesų, jei importuotojas galėtų prekiauti preke tik ribotoje jos rinkos dalyje, atsirastų rinkų padalijimas (pagal analogiją žr. 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *Bristol-Myers Squibb ir kt.*, C-427/93, C-429/93 ir C-436/93, EU:C:1996:282, 54 punktą).
- 23 Galiausiai, paralelinis importuotojas turi įrodyti sąlygas, kliudančias prekių ženklo savininkui teisėtai prieštarauti dėl vėlesnės prekybos vaistais (pagal analogiją žr. 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Boehringer Ingelheim ir kt.*, C-348/04, EU:C:2007:249, 52 punktą).

- 24 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad visose valstybės EEE susitarimo šalyse, kuriose *Klyx* patiektas rinkai, įskaitant valstybes, su kuriomis susijusi pagrindinė byla, *Ferring* juo prekiauja tokiomis pačiomis pakuotėmis.
- 25 Tačiau iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos nematyti, kad nagrinėjamu atveju pasitvirtintų viena iš šio sprendimo 21 punkte nurodytų situacijų ar kad dėl prekybos metu esančių ypatingų aplinkybių *Klyx* būtų kliudoma patekti į Danijos rinką.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pats turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje susiklostė viena ar kelios šio sprendimo 21 punkte nurodytų aplinkybių. Jei taip nėra, prekių ženklo savininkas gali prieštarauti dėl ginčijamo perpakavimo, nes paraleliai importuojama preke galima prekiauti Danijoje tokiose pačiose pakuotėse, kokiose ja prekiaujama Norvegijoje.
- 27 Savo rašytinėse pastabose *Orifarm* teigia, kad rinkų padalijimas yra neišvengiama protesto dėl perpakavimo pasekmė, nes importuotojas dėl to gali patekti į Danijos rinkos dalį, kurioje prekiaujama 1 vieneto *Klyx* dėžutėmis, tik importuodamas iš Norvegijos prekę, supakuotą į tokias pat pakuotes. Taigi neatlikus ginčijamo perpakavimo importuota preke būtų galima prekiauti tik ribotoje Danijos rinkos dalyje.
- 28 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad bylos medžiagoje nėra nieko, kas leistų daryti išvadą, jog vaisto *Klyx*, supakuoto į 10 vienetų pakuotes, rinka yra tik ribota importo valstybės, t. y. Danijos, rinkos dalis. Bet kuriuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pats turi įvertinti, ar ši sąlyga įvykdyta pagrindinėje byloje.
- 29 Šiomis aplinkybėmis į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2008/95 7 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad prekių ženklo savininkas gali prieštarauti tam, kad paralelinis importuotojas toliau prekiautų vaistu, to importuotojo perpakuotu į naują pakuotę ir pakartotinai pažymėtu prekių ženklu, jeigu, pirma, importo valstybėje EEE susitarimo šalyje šiuo vaistu galima prekiauti supakuotu į tokią pačią pakuotę, kuria juo prekiaujama eksporto valstybėje EEE susitarimo šalyje, ir, antra, importuotojas neįrodė, kad importuota preke galima prekiauti tik ribotoje importo valstybės rinkos dalyje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 30 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/95/EB valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti 7 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad prekių ženklo savininkas gali prieštarauti tam, kad paralelinis importuotojas toliau prekiautų vaistu, to importuotojo perpakuotu į naują pakuotę ir pakartotinai pažymėtu prekių ženklu, jeigu, pirma, importo valstybėje 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo šalyje šiuo vaistu galima prekiauti supakuotu į tokią pačią pakuotę, kuria juo prekiaujama eksporto valstybėje Europos ekonominės erdvės susitarimo šalyje, ir, antra, importuotojas neįrodė, kad importuota preke galima prekiauti tik ribotoje importo valstybės rinkos dalyje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.